

Дергачова В. В.
д-р екон. наук, професор
зав. кафедри менеджменту;
Голюк В. Я.
канд. екон. наук, доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
м. Київ, Україна

СУЧАСНІ ТRENДИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ У ВИМІРІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Важливим трендом сьогодення залишається швидкий розвиток науково-технічного прогресу. Щороку в світі відбувається все більше технологічних проривів, а ринок у свою чергу може оперативнo задіювати нові технології й поширювати їх більш швидкими темпами, ніж раніше. Сьогодні споживач отримує нові продукти всього за кілька місяців після їх винаходу. Нині впровадження цифрових технологій є стратегічним пріоритетом для будь-якого бізнесу. У жовтні-грудні 2018 року аналітики Accenture провели дослідження опитавши майже 6700 топ-менеджерів компаній в 27 країнах світу: переважна більшість в 94% запевнили, що темпи впровадження інновацій в їхніх компаніях за останні три роки прискорилися і 6% вказали, що темпи не змінилися, а випадків сповільнення не було зареєстровано [1].

Найбільш істотними сучасними трендами розвитку науково-технічного прогресу є наступні [1]:

- Швидкий розвиток технологій групи PIPK: технології розподілених реєстрів (P), штучного інтелекту (I), розширеної реальності (R) та квантових обчислень (K);
- Демографічна цифрова аналітика, яка дозволяє оперативнo і точно знайти цільову клієнтську нішу для виробників;
- Орієнтація роботодавців на співробітників типу «людина+», яка вміє поєднати свої навички з новими технологіями та швидко навчатися;
- Подальший розвиток технологій цифрової безпеки у напрямі розширення співпраці компаній;
- Розвиток ринків «миттєвої дії», які вимагають у виробників детально прогнозувати попит щоб миттєво реагувати на нові потреби клієнтів. Сучасні компанії повинні вміти адаптувати продукти до вимог клієнта враховуючи наявні у них персональні дані.

Сьогодні швидкий науково-технічний прогрес супроводжується стійкою динамікою зростання витрат на інновації. Однак з огляду на уповільнення темпів економічного зростання в 2019 році збереження цієї тенденції виявляється під питанням. При цьому слід особливо відзначити дві проблеми [2]:

- по-перше, як показує Global Innovation Index (GII) за 2019 рік державні витрати на НДДКР - особливо в ряді країн з високим доходом, що знаходяться в авангарді технічного прогресу, збільшуються в досить повільно. Ослаблення державної підтримки НДДКР в країнах з високим доходом є досить небезпечним трендом з огляду на її ключову роль в фінансуванні фундаментальних НДДКР або інших теоретичних досліджень, що закладають основу майбутніх інновацій;
- по-друге, небезпекою для глобальних інноваційних мереж і поширення інновацій є посилення протекціонізму - зокрема, протекціонізму, який стосується техноємних секторів і потоків знань. Значний ріст цих нових перешкод для міжнародної торгівлі, інвестицій і мобільності трудових ресурсів призведе до уповільнення темпів зростання продуктивності інновацій та їх поширення в усьому світі.

У географії інновацій відбувається зрушення від країн з високим доходом до країн із середнім доходом. Проте, витрати на інноваційну діяльність як і раніше сконцентровані в декількох країнах і регіонах. Інноваційний рейтинг GIІ у 2019 рік очолюють Швейцарія, Швеція і Сполучені Штати Америки. У десятку поряд з Сінгапуром в Азії, незмінно входять інші європейські країни, зокрема Нідерланди і Німеччина. Першим з регіону Північної Африки і Західної Азії потрапив у десятку Ізраїль. У верхній двадцятці до перших десяти країн наближається Республіка Корея. Як і раніше, змінити статус країни, яка успішно розвивається з середнім рівнем доходу і інноваційним потенціалом, в вузловий центр інновацій дуже непросто – в сфері інновацій країни з високим і відповідно середнім доходом розділяє невидима перепона. Прагнучи подолати її найактивніші зусилля, докладає Китай і, в деякій мірі, Індія, Бразилія і Російська Федерація. За результатами інноваційної діяльності Україна нині перебуває у трійці лідерів нижнього сегменту країн з середнім рівнем доходів, демонструючи результати, що перевищують очікувані результати для країн даного рівня розвитку [2].

Однією з основних тенденцій розвитку сучасного світового господарства є швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що зумовлює швидке зростання капіталізації компаній, що працюють у цій сфері. На перші позиції висуваються технологічні компанії, які створюють

світові інформаційно-комунікаційні платформи, – зокрема Apple, Amazon і Microsoft. Саме вони нині витісняють традиційні промислові корпорації, які виробляють фізичні об'єкти. За останні 5 років рейтинг компаній з найбільшою капіталізацією змінився наступним чином. Так, у 2013 році у п'ятірці компаній з найбільшою капіталізацією лише Apple представляла ІКТ [3]. Решта компаній працюють у інших сферах:

- Exxon і PetroChina є нафтовими компаніями;
- Walmart – торговельною мережею;
- Berkshire Hathaway працює з інвестиціями, які переважно пов'язані з промисловістю та транспортною інфраструктурою.

Однак у 2018 році всі 5 компаній верхівки рейтингу капіталізації вже представляли сектор ІКТ. Це наступні компанії [3]:

- Apple - виробник персональних комп'ютерів, планшетів, аудіоплеєрів, смартфонів, програмного забезпечення;
- Alphabet Inc. — міжнародний конгломерат компаній, до якого увійшла компанія Google та інші компанії, пов'язані з її засновниками;
- Microsoft Corporation — виробник програмного забезпечення;
- Amazon.com — інтернет-сервіс, орієнтований на продаж товарів та послуг, який у 2019 році став найдорожчим у світі, випередивши компанію Microsoft;
- Tencent — китайська телекомунікаційна компанія, відома підтримкою месенджерів QQ та WeChat.

Швидкий розвиток ІКТ визначає значні масштаби зростання обсягів міжнародної передачі даних, що у свою чергу сприяє розвитку глобалізації та зростанню світового ВВП. Обсяги транскордонної передачі даних протягом 2005-2017 рр. зросли до більш як 700 терабайт на секунду – це більше, ніж обсяг даних усієї бібліотеки Конгресу США – і очікується, що протягом наступних п'яти років трафік інформації, пошуків, відео, комунікацій, комерції зросте ще у дев'ять разів [4].

Одним з глобальних інноваційних трендів у галузі фінансів є швидке поширення криптовалют. Сьогодні світовий ринок криптовалют оцінюється у суму понад \$ 200 млрд. [5].

Список компаній, що працюють з криптовалютами, постійно зростає. Криптовалютою можна розплатитися в кафе та інтернет-магазинах. З'являються банкомати, що дозволяють здійснювати операції з біткойнами. У криптовалюті зацікавлені великі, відомі корпорації інтернет-сфери, наприклад, компанії Google і Apple, на рахунках яких в різних країнах накопичені значні віртуальні кошти [6].

Загалом вказані тенденції взаємодіють з іншими трендами глобальної економіки такими як глобалізація та економічна конвергенція: сприяють їх розвитку, посилюють їх та самі піддаються їхньому впливу. Очікується, що їх вплив на розвиток світової економіки буде стрімко зростати. Вважається, що базовими інноваційними технологіями наступного (шостого) технологічного укладу стануть: NBIC-технології (нано, біо, нові інформаційні і когнітивні технології) або МАНБІК-технології (комплекс медичних, адитивних, нано- та біотехнологій, робототехніки, інформаційних та когнітивних технологій). Україні слід зосередити увагу на розробці та впровадженні власних інновацій та залученні успішних закордонних технологій для забезпечення належної конкурентоспроможності вітчизняної економіки в умовах посилення глобалізації світового господарства.

Література:

1. Глобальный инновационный индекс 2019 г. *Главком*. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/ru/wipo_pub_gii_2019_keyfindings.pdf (дата звернення 24.03.2020)
2. The post-digital era is upon us. *Accenture technology vision*. URL: <https://www.accenture.com/acnmedia/pdf-94/accenture-techvision-2019-tech-trends-report.pdf> (Accessed 20 March 2020).
3. Desjardins J. The 8 major forces shaping the future of the global economy. *Visual capitalist*. URL: <https://www.visualcapitalist.com/the-8-major-forces-shaping-the-future-of-the-global-economy/> (Accessed 20 March 2020).
4. Bughin J., Woetzel J. Navigating a world of disruption. *Mc. Kinsey Global Institute*. January 2019. URL: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/innovation-and-growth/navigating-a-world-of-disruption> (Accessed 24 March 2020)
5. Чи гряде амністія криптокапіталу. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/2788041-ci-grade-amnistia-kriptokapitalu> (дата звернення 24.03.2020)
6. Николайчук О. Электронная валюта в свете современных правовых и экономических вызовов. *Вопросы регулирования экономики*. 2017. Том 8. №1. С.142-154.